

Stockholms Hamn AB

UTREDNING

LANDSKAPSBILDSANALYS

Planerad hamn i Stockholm – Nynäshamn, Norvikudden

SWECO FFNS Johan Krikström
SWECO VIAK Camilla Bertals

Stockholm 2006-10-26

Uppdragsnummer 1150483100

SWECO VIAK
Gjörwellsgatan 22
Box 34044, 100 26 Stockholm
Telefon 08-695 60 00
Telefax 08-695 60 10

Uppdrag 1150483100; jeon
p:\1173\1150483000 norviks hamn\10 arbetsmtrl - dok\underskultersweco - landskap\10 arbetsmtrl - dok\delrapport
landskapsbild - prel slutversion. 061026-rev johan.doc

Sammanfattning

Den planerade hamnutbyggnaden vid Norvikudden kommer inte att påverka landskapsbilden från landsidan, då den ligger i ett visuellt avskärmat läge, men däremot från sjösidan. Idag domineras landskapsbilden av raffinaderiet Nynäs Refining AB inbäddat i skogsbeklädda bergsryggar med mellanliggande dalgångar. I och med att bergsryggarna delvis tas bort kommer ett mer öppet landskap att skapas. Inseglingen via farleden till Nynäshamn kommer att få en ny karaktär, utbyggnaden på Norvikudden kommer att upplevas som stadens begränsning mot norr. Norrifrån i det närliggande skärgårdsområdet kommer den nya hamnen på Norvikudden att dominera landskapsbilden.

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Metodik	3
3	Områdets förutsättningar	4
4	Konsekvenser av nollalternativet	6
5	Konsekvenser under anläggningsfasen	7
6	Konsekvenser av utbyggnadsalternativet	7
7	Förslag till åtgärder	16
8	Osäkerhet	16

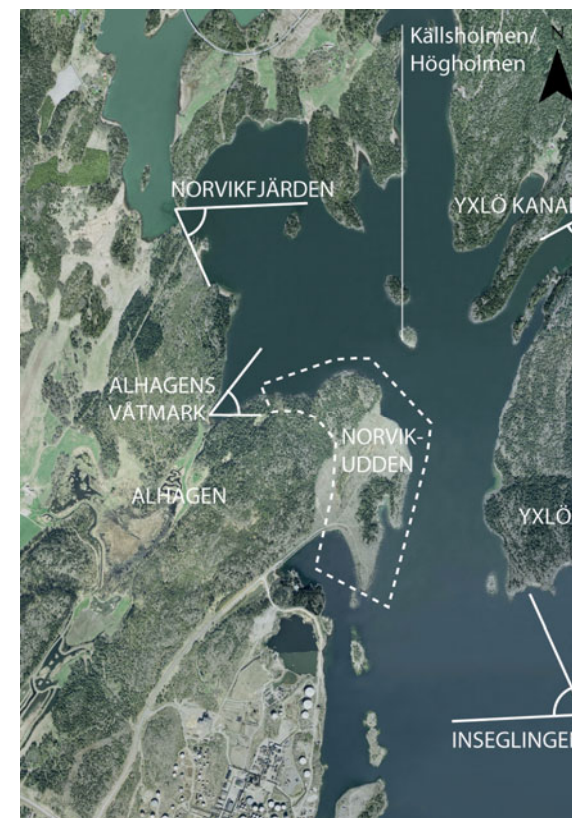
1 Inledning

Stockholms Hamn AB har för avsikt att bygga ut den befintliga hamnen i Nynäshamn med en anläggning på Norvikudden som komplement till övriga hamnar i regionen. Föreliggande landskapsanalys syftar till att klargöra områdets landskapliga karaktär samt vilka konsekvenser för landskapsbilden den planerade hamnen får.

2 Metodik

Konsekvenser av den planerade hamnutbyggnaden och av ett så kallat nollalternativ har bedömts. Nollalternativet ska enligt Miljöbalken beskriva konsekvenserna av att verksamheten eller åtgärden ej kommer till stånd. Om ingen hamn anläggs på Norvikudden är det rimligt att anta att dagens förhållanden kvarstår, dvs ett naturområde med en tidigare utfyllnad. Nollalternativet har i denna utredning definierats till befintliga förhållanden på Norvikudden.

Som utgångspunkt för landskapsanalysen redovisas områdets förutsättningar. Konsekvenserna av nollalternativet redovisas i text. Konsekvenserna av den fullt utbyggda hamnen redovisas i text och med hjälp av foton och fotomontage, före respektive efter utbyggnad från fyra utblickar som strategiskt valts ut för att på ett representativt vis beskriva påverkan på landskapsbilden från sjösidan. Utblickar och de ungefärliga platserna för fotografering framgår av figur 1. Från landsidan ligger Norvikudden i ett visuellt avskärmat läge, därför har vi fokuserat på landskapsbildskonsekvenserna från sjösidan då de är större

Figur 1: Figurkarta

Avgränsningen, de fyra utblickar som valts för att beskriva påverkan på landskapsbilden samt de ungefärliga platserna för fotografering framgår av figurkarta i figur 1.

och mer påfallande. En av utblickarna har valts för att visa konsekvenserna från Alhagens våtmark.

3 Norvikuddens förutsättningar

Området är beläget i gränsen mellan yttre och inre skärgård och det kan karakteriseras som ett småkuperat skärgårdslandskap med öppna vyer mot inseglingen i sydost.

Området karaktäriseras av skogsklädda bergsryggar som fungerar som rumsbildare i området. Bergsryggarna avbryts av långsmala, delvis öppna dalgångar i nordvästlig - nordöstlig riktning. Höjdryggarna höjer sig cirka 20-30 meter över vattenytan. Höjdryggarna utgörs av hållmarker och gles tallskog, höjdryggarna är delvis mycket kuperade. Bergformationerna liksom branta bergsfötter utgör karaktäristiska element i skogsmiljön. Dalgångarna utgörs av landskapsrum som delvis är igenvuxna av ung lövskog. Stora delar av området består av utfylld mark, detta område kan beskrivas som ett ängs/slättlandskap.

Projektområdet domineras av den utfyllda ytan mellan Norviksholmen och Norvikudden. Utfyllnaden framgår av figur 2 nedan. Nordväst om Norvikudden ligger en större dalsänka med Alhagens våtmark.

Figur 2: Analyskarta

Från sjösidan österifrån dominerar raffinaderiet Nynäs Refining AB och cisterner landskapsbilden. Raffinaderiets område sträcker sig i stort sett från Norvikuddens södra del till Nynäshamns hamnområde. Från sjösidan nordost om det planerade hamnområdet ser man det stora landskapsrum som skapats av de redan utfyllda massorna. Förutsättningarna framgår av analyskartan i figur 2, ovan.

4 Konsekvenser av nollalternativet

På det utfyllda området har träd och buskar börjat etablera sig, på sikt kommer gran att vandra in i dagens björk- och aspskog. De långsmala delvis öppna dalgångarna kommer att växa igen. Denna process kommer att fortgå. I övrigt bedöms inga konsekvenser av nollalternativet.

Figur 3: Foto, den tidigare utförda utfyllnaden

5 Konsekvenser under anläggningsfasen

Under de två första etapputbyggnaderna 2010, 2015 kommer större delar av bergsryggen i norra delen av området att finnas kvar som en skärm mot norr. Under dessa faser är hamnen visuellt skärmad mot norr. Vidare skärmar bergsryggen mot buller under anläggningstiden.

Under den tredje etapputbyggnaden 2020 bedöms landskapsbilden från sjösidan norrifrån att förändras när skärmen försvinner och den idag utfyllda plana ytan blir synlig. Landskapsrummet kommer att vidgas och exponeras ut mot havet.

6 Konsekvenser under driftsfasen

I detta avsnitt beskrivs den fullt utbyggda hamnens konsekvenser för landskapsbilden, då två havsvikar fyllts ut och därmed strandlinjen delvis förändrats. Ett större landskapsrum kommer att skapas för hamnområdet. Den nordvästra delen av bergryggen mellan Norvikudden och Alhagens våtmark sparas som en visuell skärm och ljudbarriär mot våtmarken, detta minimerar landskapsbildspåverkan från väst till nordväst. Större delen av bergryggen väster om hamnområdet sparas som en skärm/avgränsning mellan hamnen och bakomliggande verksamhetsområde.

Utblick, Inseglingen: (se fig1, fig. 4 och fig.5)

Utblick, Inseglingen visar den planerade hamnen österifrån, från inseglingen till Nynäshamn. Inseglingen bedöms få en ny karaktär av den planerade hamnutbyggnaden. Idag domineras inseglingen av bebyggelse och raffinaderiet Nynäs Refining AB inbäddat i bergsryggar och skogsområden. Den planerade hamnutbyggnaden bedöms komma att utvidga upplevelsen av bebyggelse utifrån befintlig farled. Brunnsviksholmen (här planerar Nynäs Refining AB, Fortum och AGA för en LNG-anläggning) utanför raffinaderiet Nynäs Refining AB kommer vara skiljelinjen mellan stad/raffinaderi söder om Brunnsviksholmen och raffinaderi/hamn norr om holmen. Det är viktigt att bevara de vegetationsområden och bergsryggar som kan hjälpa till att minska påverkan från den planerade hamnen.

Figur 4: Foto, vy österifrån från sjösidan, avstånd ca 1100m, inseglingen till Nynäshamn, idag

Figur 5: Fotomontage, vy österifrån från sjösidan, avstånd ca 1100m, inseglingen till Nynäshamn, efter utbyggnad

Utblick, Yxlö kanal: (se fig. 1, fig. 6 och fig. 7)

Denna vy kommer förändras med ett nytt fondmotiv, den planerade hamnen. Här bedöms dagens rumsbildande volymer, skogsbeklädda bergsryggar, komma att försvinna och ersättas av hamn och fartyg. Idag präglas denna vy av skogsklädda bergryggar i en mellanskärgårdsmiljö med skorstenar och cisterner från raffinaderiet Nynäs Refining AB i bakgrunden. Efter den planerade hamnutbyggnaden bedöms hamnen komma att visuellt dominera synfältet. Två av bergryggarna på Norvikudden kommer att tas ner vilket gör att skärgårdsmiljön får ett öppnare intryck.

Figur 6: Foto, vy norrifrån från sjösidan, avstånd ca 900m, från Yxlö kanal, idag

Figur 7: Fotomontage, vy norrifrån från sjösidan, avstånd ca 900m från Yxlö kanal, efter utbyggnad

Utblick, Norvikfjärden: (se fig.1, fig. 8 och fig. 9)

Denna vy som tidigare varit helt inbäddad i grönskande volymer får efter den planerade hamnutbyggnaden en mer aktivitetsfylld karaktär och även här bedöms ett öppnare skärgårdslandskap att skapas när den norra delen av Norvikudden omvandlas till hamn.

Figur 8: Foto, vy från sjösidan från nordväst, avstånd ca 700m, idag

Figur 9: Fotomontage, vy från sjösidan från nordväst, avstånd ca 700, efter utbyggnad

Utblick, Alhagens Våtmark: (se fig.1, fig. 10 och fig. 11)

Denna vy från Alhagens våtmarks östra delar inramas av karakteristiska skogsklädda bergsryggar. Källsholmen och Högholmen syns mitt i bilden. Från detta läge kommer hamnen till stora delar att döljas av bergsryggen till höger i bilden. Den visuella upplevelsen av hamnen kommer att dämpas av bergsryggarna och det är endast fartygen och sjötrafiken som kommer att upplevas från Alhagen.

Figur 10: Foto, vy från Alhagens våtmark från väst, avstånd ca 400m, idag. Ringarna markerar Källsholmen och Högholmen.

*Figur11: Fotomontage, vy från Alhagens våtmark
från väst, avstånd ca 400m, efter utbyggnad.
Ringarna markerar Källsholmen och Högholmen*

7 Förslag till åtgärder

- Vid projektering av hamnområdet är det av vikt att anpassa byggnader och anläggningar så att det arkitektoniska intrycket av hamnen blir så positivt som möjligt.
- Det är viktigt att om möjligt bevara de vegetationsområden och bergsryggar som kan hjälpa till att minska påverkan från den planerade hamnen.

8 Osäkerhet

Utredningens tillförlitlighet bedöms vara god. Johan Krikström, landskapsarkitekt på SWECO FFNS har ansvarat för framtagande av fotomontagen och utfört analyserna. Fotomontagen har skapats utifrån den modell som ligger till grund för layouten för den planerade hamnen och som är framtagen av de arkitekter på SWECO FFNS som ansvarar för hamnprojektets layoutdel.